

การศึกษาวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดปัญญาศึกษา
เพื่อการบ่มเพาะความซื่อตรง
ดร.สมสิทธิ์ อัสตรนีย์

จากสมมติฐานที่ว่า การเรียนรู้ตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษาสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานในตัวผู้เรียน และนำไปสู่การบ่มเพาะคุณลักษณะเชิงบวกให้เกิดขึ้นได้อย่างถาวร ยั่งยืนนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ทำการสืบค้นหลักฐานเชิงวิชาการที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้เพื่อสนับสนุนสมมติฐานดังกล่าว อีกทั้งเพื่อศึกษาลักษณะของแนวคิดและวิธีการของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดปัญญาศึกษาซึ่งสามารถบ่มเพาะความซื่อตรง (Integrity) ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดปัญญาศึกษาสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงและยั่งยืนได้จริงด้วยการกลับไปทำงานกับธรรมชาติด้านในถึงระดับชุดความเชื่อพื้นฐาน หรือกรอบการอ้างอิง โดยเปลี่ยนวิธีการรู้คิด รื้อถอนชุดความเชื่อเดิม เกิดการขยายกรอบการอ้างอิงให้กว้างใหญ่และครอบคลุมความจริงที่มากขึ้นกว่าเดิม อีกนัยหนึ่งคือการยกระดับจิตสำนึกของผู้เรียนรู้ให้สูงขึ้นและซับซ้อนขึ้นนั่นเอง ในที่สุดจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนท่าที ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม เกิดเป็นวิถีชีวิตอย่างใหม่ที่จริงแท้ เพียงประสงค์มากขึ้น และไม่ย้อนกลับ ส่วนวิธีการ / กระบวนการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความซื่อตรงตามแนวคิดนี้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 แนวทางหลัก ๆ ได้แก่ (1) วิธีการ / กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียนเอง เช่น การใคร่ครวญในตนเอง การคิดเชิงวิพากษ์ การเจริญสติภาวนา และการทดลองลงมือกระทำเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเอง (2) วิธีการ / กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากครอบครัว โรงเรียน และคนรอบข้าง เช่น การสนทนาเชิงวิพากษ์ การทำสุนทรียสนทนา การมีสิ่งชะงักลายณมิตร และการอบรมสั่งสอนและฝึกปฏิบัติด้านคุณธรรมศีลธรรม และ (3) วิธีการ / กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากสังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติ (และโลก) โดยทั้งหมดนี้ต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งผลเกื้อกูลกันและกัน อีกทั้งมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความหมายของความซื่อตรงที่ถูกรับรู้เข้าใจได้อย่างหลากหลาย อาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้ในลักษณะนี้แม้จะมีความเป็นอัตวิสัย แต่ก็สามารถประเมินและชี้วัดได้ ด้วยการสืบค้นเชิงปรากฏการณ์วิทยา อธิบายผ่านข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการเทียบเคียงกับโครงสร้างระดับจิตแห่งการประกอบสร้างความหมาย ตามระเบียบวิธีแบบโครงสร้างนิยม